

EXODUS Newsletter #2

1. Λίγα λόγια για το ΒΙΑ-ΣΤΟΠ

Το Ινστιτούτο Πρόληψης και Θεραπείας της Βίας και Προώθησης της Ισότητας των Φύλων «ΒΙΑ-ΣΤΟΠ» ιδρύθηκε στην Καβάλα το 2008 με τη μορφή Αστικής Μη κερδοσκοπικής Εταιρίας (ΑμΚε), με γενικότερο στόχο την ολοκληρωμένη πρόληψη, θεραπεία και αντιμετώπιση των φαινομένων βίας σε όποια μορφή εμφανίζονται.

2. Δείκτες προκατάληψης

ΕΟ Bruchmann et al. (2023) προτείνουν ότι οι δείκτες προκατάληψης επηρεάζουν την αντίληψη των ειδήσεων, υποδεικνύοντας αν ένα άρθρο συμφωνεί με τις πολιτικές πεποιθήσεις του αναγνώστη. Οι άνθρωποι τείνουν να αναζητούν πληροφορίες που επιβεβαιώνουν τις απόψεις τους, εν μέρει λόγω της πολιτικής τους ταυτότητας. Έρευνες δείχνουν ότι η εμπιστοσύνη και η προτίμηση προς τα μέλη της πολιτικής ομάδας προέρχονται από κοινές ηθικές αξίες, αλλά η αντιπάθεια προς τα μέλη της εξωτερικής ομάδας μπορεί να είναι ακόμα πιο καθοριστική (Abramowitz et al., 2018).

Ο αντισημιτισμός, ως μακροχρόνια μορφή μίσους, παραμένει σύνθετο ζήτημα στην Ευρώπη. Έρευνες δείχνουν χάσμα μεταξύ της αντίληψης των Εβραίων και της γενικής κοινής γνώμης, με τους Εβραίους να θεωρούν τον αντισημιτισμό διαδεδομένο, ενώ γενικότερες έρευνες δείχνουν μείωση. Τα μέσα ενημέρωσης και το διαδίκτυο διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση αυτών των αντιλήψεων. Ορισμένα άτομα μπορεί να μην είναι ανοιχτά αντισημίτες, αλλά να διατηρούν αρνητικά στερεότυπα που συμβάλλουν στη δυσφορία των Εβραίων.

Η σχέση μεταξύ αντισημιτισμού και αντισραηλινών απόψεων αποτελεί αντικείμενο συζήτησης, με ορισμένους μελετητές να θεωρούν ότι ο σύγχρονος αντισημιτισμός συχνά εκδηλώνεται ως εχθρότητα προς το Ισραήλ (Klug, 2003). Ο Staetsky (2017) εισάγει την «ελαστική άποψη» για να εξηγήσει τις διαφορές στην αντίληψη του αντισημιτισμού. Οι Vergani et al. (2021) συνδέουν διάφορα ερεθίσματα με διαφορετικούς τύπους αντισημιτικών περιστατικών.

3. Κατανόηση και Υποστήριξη Θυμάτων Εγκλημάτων Μίσους

Σε πρόσφατη παρουσίαση, η δικαστική ψυχολόγος Ελένη Φώτου (Ινστιτούτο Πρόληψης και Θεραπείας της Βίας και Προώθησης της Ισότητας των Φύλων) ανέδειξε ένα ιδιαίτερα σημαντικό – αλλά συχνά παρεξηγημένο – θέμα: την υποστήριξη των θυμάτων, ειδικά εκείνων που έχουν βιώσει εγκλήματα μίσους.

Τα εγκλήματα μίσους είναι μοναδικά, καθώς στοχεύουν άτομα ή ομάδες λόγω της ταυτότητάς τους – φυλή, θρησκεία, φύλο, αναπηρία ή άλλα χαρακτηριστικά. Οι επιπτώσεις ξεπερνούν το άτομο και αγγίζουν ολόκληρες κοινότητες.

Η παρουσίαση τόνισε ότι η έννοια του «θύματος» είναι κοινωνική κατασκευή, επηρεασμένη από το δίκαιο, τις πολιτικές και τις κοινωνικές αντιλήψεις. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στα αντισημιτικά εγκλήματα, όπου τα θύματα συχνά στοχοποιούνται βάσει προκαταλήψεων, στερεοτύπων και θεωριών συνωμοσίας.

Η κυρία Φωτού υπογράμμισε την ανάγκη για ολιστική υποστήριξη των θυμάτων:

- Μέσα από νομικά και θεσμικά εργαλεία προστασίας
- Με ψυχοκοινωνική φροντίδα και υποστήριξη από την κοινότητα
- Μέσω εκπαίδευσης και ενημέρωσης των επηρεαζόμενων ομάδων

Το βασικό της μήνυμα ήταν ξεκάθαρο: Η ουσιαστική υποστήριξη θυμάτων απαιτεί όχι μόνο ενσυναίσθηση, αλλά και συντονισμένη δράση από τους τομείς της δικαιοσύνης, της υγείας και της κοινωνίας.

4. Τοπικές Αφηγήσεις

Από τον Κωνσταντίνο Παπακοσμά, μελετητή της τοπικής Ιστορίας της Καβάλας

Με προτροπή του αιμνήστου Δημάρχου Καβάλας Λευτέρη Αθανασιάδη βρέθηκα πριν αρκετά χρόνια σε ένα προσφυγικό σπίτι στον Βύρωνα . Στην κατοικία της Αγγελικής και του Ευάγγελου Σκαμάγκη , αείμνηστοι σήμερα, μου άνοιξαν την καρδιά τους και μου μίλησαν για την ζωή τους . Ο Ευάγγελος και η .. Σαρίτα (Αγγελική στη συνέχεια) , Εβραία στην καταγωγή .Ευάγγελος Σκαμάγκης αρτοποιός στο επάγγελμα , στα χρόνια τα παλιά, άνθρωπος με προσφορά στα κοινά αφού στη δεκαετία του 1950 διετέλεσε Δημοτικός Σύμβουλος Καβάλας επί Δημαρχίας Αθανασίου Βαβαλέσκου . Οι παλιοί Καβαλιώτες θυμούνται τον φούρνο του «Σκαμάγκη» στη περιοχή του Βύρωνα. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του έμνεε στη συνοικία του Βύρωνα μαζί με την γυναίκα του , από τις ελάχιστες εβραιούλες που σώθηκαν τον Μάρτιο του 1943 από τα Βουλγαρικά στρατεύματα κατοχής.

Ο ίδιος, η γυναίκα του και η κόρη του , που μένει μόνιμα στο Ισραήλ, μου διηγήθηκαν την οικογενειακή τους ιστορία.

Καταγόμενος από το Αίγιο της Πελοποννήσου, οι γονείς του, ήρθαν στην Καβάλα το 1922. Οι προγονοί του κατάγονταν από την Σμύρνη της Μικράς Ασίας.

Ο πατέρας του, ο Φώτης, ήταν αρτοποιός και στέλεχος του Βενιζελικού κόμματος, τα πάθη της εποχής, οδήγησαν την οικογένεια του Σκαμάγκη να μεταναστεύσει στην Μακεδονία για να σωθεί από τους αντιπάλους του που υποστήριζαν το λαϊκό κόμμα.

Στην Καβάλα ξεκίνησε μια νέα ζωή μεγαλώνοντας τα τέσσερα παιδιά του , μεταξύ αυτών και τον Ευάγγελο.

Δημιούργησε αρτοποιείο στην οδό Θεσσαλονίκης κοντά στο τότε Ορφανοτροφείο Θηλέων, μαζί με τον αδελφό του που βρίσκονταν ήδη στην Καβάλα. Ο πατέρας Φώτης Σκαμάγκης ασχολήθηκε και αυτός με τα κοινά στην Καβάλα εκλέχθηκε σύμβουλος με Δήμαρχο τον Ευγένιο Ιορδάνου και σύμβουλος στο Επιμελητήριο.

Με την δημιουργία του συνοικισμού Γκιρτζή άνοιξαν φούρνο στη νέα περιοχή στην οδό Κονίτσης.

Ο νεαρός τότε Ε. Σκαμάγκης (γεννημένος το 1914) στρατεύθηκε τρεις φορές και πολέμησε στις μάχες των Οχυρών την Άνοιξη του 1941) .

Με γλαφυρότητα μας είχε περιγράψει τις μάχες των Οχυρών και την ηρωική προσπάθεια των Ελληνικών δυνάμεων να αντισταθούν στους Γερμανούς.

Η Βουλγαρική κατοχή τον βρίσκει στην Καβάλα , ένα επεισόδιο με Βούλγαρο , που προσπάθησε να τον πάρει τα ψωμιά από τον φούρνο , τον ανάγκασε να φύγει από την Θεσσαλονίκη για να γλιτώσει από το κυνηγητό των Βουλγάρων .

Ο πατέρας του, Φώτης , φυγάδευσε τον γιο του αρχικά στο Αμάτοβο του Κιλκίς όπου είχε συγγενείς, και στη συνέχεια στην Θεσσαλονίκη. Με το τέλος του πολέμου επέστρεψε στην Καβάλα.

Η γυναίκα του , Αγγελική, παιδί ορφανό από οικογένεια καπνεργατών μεγάλωνε στη συνοικία του Αγίου Γεωργίου (Σαρίτα το Εβραϊκό της όνομα), δεν μεταφέρθηκε στα κρεματόρια της Γερμανίας αφού τις μέρες που οι Βούλγαροι συγκέντρωσαν τους Εβραίους της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ήταν συμπτωματικά σε ένα χωριό της επαρχίας Παγγαίου με μια Ελληνίδα που στη συνέχεια , με την επιστροφή τους στην Καβάλα την έκρυψε για σαράντα και πλέον μέρες.

Όμως προδόθηκε από μια οικογένεια Αρμενίων και συνελήφθη από τους Βουλγάρους που την έκλεισαν στην Οχράνα στην συνοικία της Παναγίας. Σε ηλικία 19 ετών μεταφέρθηκε στην Βουλγαρία σε στρατόπεδο συγκέντρωσης στο Σόμοβίτς όπου ήταν εκεί φυλακισμένοι οι Εβραίοι της Βουλγαρίας.

Το 1945 επέστρεψε στην Ελλάδα αφού οι Σοβιετικοί άνοιξαν τα στρατόπεδα , ενώ για ένα χρόνο οι Ραβίνοι της Βουλγαρίας περιέθαλψαν την Ελληνίδα και τους άλλους Εβραίους της Βουλγαρίας.

Στην Καβάλα είχε ήδη γνωρίσει, στη διάρκεια των πρώτων χρόνων της κατοχής και πριν φύγει στη Θεσσαλονίκη τον Ευάγγελο Σκαμάγκη.

Στην Καβάλα μάταια περίμενε να γυρίσουν οι συγγενείς της από τα στρατόπεδα της Γερμανίας, έτσι έφυγε στην Θεσσαλονίκη για να μείνει στην Εβραϊκή κοινότητα .

Τα χρόνια δύσκολα, έτσι γύρισε στην Καβάλα. Βαπτίσθηκε Ορθόδοξη χριστιανή και παντρεύτηκε τον Σκαμάγκη κάνοντας δυο παιδιά.

Αρκετά χρόνια αργότερα γνώρισε μέλη της οικογένειας της που βρίσκονταν στο Ισραήλ, εκεί η μία της η κόρη έκανε οικογένεια και μένει σε ένα προάστιο του Τελ Αβίδ.

Ο Ευάγγελος Σκαμάγκης ασχολήθηκε και αυτός με τα κοινά τόσο στον επαγγελματικό του χώρο, όσο και στην Αυτοδιοίκηση . Εκλέχθηκε σύμβουλος με τον συνδυασμό του Αθανάσιου Βαβαλέσκου στα τέλη της δεκαετίας του 1950.

Χρόνια δύσκολα για την Αυτοδιοίκηση προσπαθούσαν για το καλύτερο των συνδημοτών τους. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Καβαλιώτικης γης που σκεπάζει τον Ευάγγελο και την Αγγελική Σκαμάγκη.

Στην φωτογραφία που μου είχε δώσει ο αείμνηστος Σκαμάγκης είναι η γυναίκα του Σαριτά (Αγγελική) η κόρη τους, ο ίδιος, ο πατέρας του Κωνσταντίνου Τσίγκα, Ιωάννης και ο Κωνσταντίνος Κυριακίδης, πατέρας του καθηγητή μου Μενέλαου Κυριακίδη.

Η φωτογραφία με την οικογένεια Σκαμάγκη είναι στο Γραφείο Δημάρχου, στον Δήμο Καβάλας. στην πλευρά που βλέπει την Μεγάλη Λέσχη την εποχή που ήταν ανοιχτό το παράθυρο. Στον τοίχο διακρίνεται φωτογραφία του Δημάρχου Αθανασίου Μπαλάνου. Είναι στην εποχή που Δήμαρχος στην πόλη είχε εκλεγεί ο Αθανάσιος Βαβαλέσκος.

